

QOCALIQ

... Qocalıq heç də hər insana qismət olmur. Dünyaya gələsən, yeni-yetmə olasan, gənclik illərini yaşaya-san, orta yaşa çatasan və sonra da qocalasan, ondan gözəl nə ola bilər?! Hər yaşın, hər ilin, hər ayın öz gözəlliyi, öz rəngi, öz çalarları var. Qocalıq o demək deyil ki, kimsə yaşa doldu, onu atasın tarixinə arxivinə. Qocalıq odur ki, o yaşa çatmışansa, səni əməlinə, tutduğun yola, müdrikliliyinə və ən nəhayət, hörmətinə, izzətinə görə çoxları sevgiyə qarşılaya. Əgər o qocalar ki, sevgiyə qarşılanırlar, onların yeri görünür, ağıllı və müdrik məsləhətlərilə yadda qalır, təbii ki, onlar böyük kütlə tərəfindən seviləcək...

Mən heç də bu yazımda qocaları vəsf etmə fikrində deyiləm. Mən onu demək istəyirəm ki, bizim ölkədə, bizim məmləkətdə insan bir balaca yaşa doldu, deyirlər ki, filankəs qocalıb, tay heç nəyə yaramır, onların yerinə cavanları qoymaq lazımdır. Aydın ki, cavanlar da gənclər də irəli çəkilməli, layiq olduğu yerdə əyləşdirilməli və onlara da sevgiyə yanaşılmalıdır. Öz sənəti, öz peşəsi və öz savadıyla əvəz olunmayan yaşlı insanları heç vaxt çıxış eləmək, işdən uzaqlaşdırmaq bir o qədər də ədalətli deyil. Bu edilirsə, ən azından günah sayıla bilər.

İstedad, peşəkarlıq və təcrübə çox şeyi deyir. Və bu istedad, təcrübə və peşəkarlıq həmişə özünü göstərir. Mən dəfələrlə bir hadisənin şahidi olmuşam ki, çox təcrübəli və istedadlı, savadlı mütəxəssisi yaş həddiylə əlaqədar olaraq təqaüdə göndəriblər, onun da yerinə təcrübəsiz və arxası möhkəm olan bir gənc qoyublar. Həmin gənc də o ağırlıqda işin öhdəsindən gələ bilməyib, hər şeyi dolaşığa salıb. Vəziyyətin mürəkkəb olduğunu görən rəhbərlik gedib o təcrübəli, yaşlı adamı evindən gətirib, işə qaytarıb və onun təcrübəsindən, savadından istifadə edərək istehsalatdakı çətinliyi aradan qaldırıb.

Hamı Xoşbəxt Yusifzadəni çox yaxşı tanıyır. Çünki o, Azərbaycan neft sənayesini bilən ən güclü mütəxəssislərdən biridir, daha doğrusu, birincisidir. Özü də o kişi o qədər ağsaqqal, o qədər ziyalı və o qədər də duzlu adamdır ki, bir dəfə söhbətini dinləyəndə nə qədər böyük savad sahibi olduğunu hiss eləyirsən. Onun duzlu, yumurlu söhbətlərindən doymaq olmur, üstəlik də bu böyük kişinin Azərbaycan neft sənayesinə verdiyi töhfəni heç bir mütəxəssis bəxş eləyə bilməyib. Onun savadından, müdriqliyindən, istedadından və peşəkarlığından bu gün də istifadə olunur. Çünki bu cür mütəxəssislər, bu cür kişilər, bu cür savadlı adamlar nə qədər yaşa dolsalar da, onlar əvəz edilməz insanlardı. Söhbət qocalıqdan, yaxud cavanlıqdan getmir. Söhbət hər hansı yaşdan asılı olmayaraq, insanın bacarığından, təcrübəsindən və istedadından gedir. Bacarıqlı, təcrübəli, istedadlı adamlar gün işığı kimidir. Onun qarşısını nə qədər

qara buludlar alsada, o gün işığı bir müddətdən sonra göy üzündə görünəcək və ətrafını nura boyayacaqdı.

Savadlı müəllim, savadlı həkim, savadlı mühəndis, savadlı alim və savadlı hər hansı sənət sahibi vallah, yaşla ölçülə bilməz. Bax, bizdə müəllimlər 65 yaşında təqaüdə çıxırlar. Elə müəllim, elə mütəxəssis var ki, bu yaşda təqaüdə çıxarılmıqla onun özü heç bir şey itirməsə də, cəmiyyət, millət və xalq çox şey itirir. Onsuz da savadlı müəllim, savadlı həkim və savadlı hər hansı mütəxəssis fərdi qaydada iş görməklə öz dolanışığını tapacaq. Başqa sözlə demiş olsaq, bəzi özəl qurumlar, özəl təşkilatlar onları göydə axtarırlar və yerdə tapırlar. Sadəcə olaraq, biz bu adamların qədrini bilməyi və qiymət verməyi bacarmırıq.

Lap götürək polis orqanını. 50 yaşında sırası əməkdaşlar təqaüdə çıxır, 55 yaşında zabitlər, hansı ki, bu yaşda onlar daha çox təcrübəli, daha çox səriştəli və daha çox insanları, cəmiyyəti tanıya bilirlər. Həmin əməkdaşın yerinə yeni təyin olunmuş müstəntiq, təhqiqatçı və eləcə də digər əməkdaşlar heç də əvvəlki insan kimi peşəkar olmurlar. Yeni onların o səviyyəyə gəlib çatması üçün uzun illər və uzun zaman lazımdır. Amma elə etmək olar ki, əvəz olunmayan, çox yüksək peşəkarlığa malik olan müstəntiqlər, təhqiqatçılar, cinayət axtarışı üzrə mütəxəssislər yaş həddinə baxmayaraq, bir müddət işləyə bilsinlər. Ağdam və Füzuli rayon polis şöbələrində işləmiş cinayət axtarışı üzrə bölmə rəisi vardı - Aliko! Hər hansı cinayət hadisəsi olan kimi o dəqiq rəis Alikonu axtarırdı və ona inanırdı. Aliko da ən ağır cinayətləri çox yox, uzaqbaşı 3-4 günə açma bilirdi. Bax, o, hər şeyi beş barmağı kimi bilir, baxan tək cinayətkarı üzündən tanıyırdı. Və bilirdi ki, o adam hansı yuvanın quşudu.

Bu gün hara gedirsən deyirlər ki, yaş həddi yüksək olan əməkdaşlar bizə lazım deyil. Hətta elanlarda belə bildirirlər ki, 20-30 yaş arasında əməkdaşlar axtarıyıq. Düzdür, cavanlar çox çevikdir, enerjilidir və tapşırılan işi yaşlı adama nisbətən daha tez icra eləyir. Buna sözümlə yoxdur. 40-45 yaş məgər qocalıq əlamətidir?! Həmin yaşda olan adamlar dövlət qurumlarına və eləcə də özəl təşkilatlara iş üçün müraciət edəndə deyirlər ki, yaşın keçib. Yadıma satirik şair, rəhmətlik RUFƏT ƏHMƏZADƏNİN danışdığı bir əhvalat düşür. O deyirdi ki, cavan bir şairin işə düzəlmək üçün döymədiyi qapı qalmır. Hara gedir deyirlər ki, gəncən, darıxma, hələ tezdür, bir müddət gözlə, sənə iş verəcəyik! Gənc də aylarla, illərlə gözləyir, axardığı işə qəbul ola bilmir. Axırda da bir iş yeri tapılır, onda da o şairin 45 yaş tamam olur. Deyirlər ki, tay yaş həddin keçib, işə yaramırsan...

Kim nə deyir desin, düzdür, bəziləri bu fikirlə razılaşmır, bu onların öz işidir. Amma mən bir fikri səsləndir-

məyi özümə borc bilirəm: əvəz olunmayan şəxsiyyətlər, mütəxəssislər, ziyalılar, alimlər, həkimlər və hüquq-mühafizə orqanı əməkdaşları var. Yaş həddiylə əlaqədar olaraq onların çoxu təqaüdə göndərilib. Gələn gənclər isə onların gördüyü işi bacarmırlar. Amma indi bir çox nazirliklər və təşkilatlar bu cür əvəz olunmaz mütəxəssislərdən gec də olsa istifadə etməyə başlayıb. Sözümlə canı o deyil ki, mən nəyisə xatırlatmaq istəyirəm. Sözümlə canı odur ki, dövlətin və cəmiyyətin ehtiyac hiss etdiyi istedadlı, yaşlı və təcrübəli mütəxəssislərə dəyər verməyi bacarmalıyıq. Azərbaycanda olan vallah, yaxşı mütəxəssislər heç yerdə yoxdur. Sadəcə olaraq, bu gün bir çox vəzifəli şəxslərin övladları təcrübəsi və savadlı olmaya-olmaya həmin əvəz olunmaz mütəxəssislərin yerində əyləşiblər. Və üzr istəyirəm, bu adamların da bəziləri iki eşşəyin arpasını bölə bilmir.

İnsan çox vaxt xəstəlikdən yox, işsizlikdən, bekarlıqdan və yerini tapmamağa görə dünyasını dəyişir. Adam tanıyıram ki, çox savadlı, çox istedadlı adamdı, ancaq o, zamanında qiymətini almayıb. 10 il, 20 il gözləyib, axırda da ürəyi partlayıb. İndi də təcrübəli, yaşlı adamları "tez-bazar" təqaüdə göndərilirlər ki, bəs sən vaxtın çatıb, get nəvələrinə oynat! Demirəm ki, onlar yaş həddinə görə təqaüdə göndərilməsin, göndərilsin! Amma ən azından hansı qurumdakı əvəz olunmaz, yüksək peşəkarlığı ilə seçilən mütəxəssislər varsa, onları qorumaq, savadlarından, qabiliyyətlərindən istifadə etmək lazımdır.

Hətta orta yaşlı kamil mütəxəssisləri belə seçmək mütləq vacibdir. Bir də görürsən ki, bir kollektivdə qabiliyyəti olmayanı gətirib qoyurlar müdir.

O savadlı, kamil mütəxəssis isə qalır "oyundankənar" vəziyyətdə. Bu da ona bənzəyir ki, aparıb dəvəni eşşəyin quyruğuna bağlayırsan. Tay o əhvalatı danışib sizi yormağ istəmirəm.

Yazımın əvvəlində qeyd elədik ki, hər yaşın öz gözəlliyi var. Və qocalmağı da Allah-Təala hər adama qismət eləmir. Və hər qocaya da ağsaqqal demək olmaz, hər ağsaqqala da Allah-Təala nur vermir. Allah-Təala seçdiyi və sevdiyi müdrik, onun yoluyla gedən ədalətli və mərhəmətli insanlara nur bəxş eləyir. Və bu nuru isə biz insanlar o qocaların çöhrəsində, yaşadığı ömürdə görməliyik. Əgər görmürüksə və istedadlı, təcrübəli mütəxəssisləri tarixin arxivinə atırıqsa, günah nə zamanəddir, nə də o insanların özündə. Günah onlara dəyər verməyən yüksək vəzifəli şəxslərdə və bir də cəmiyyətin özündədir. Yazımı böyük Ramiz RÖVŞƏNİN "Qocalıq" şeirinin bir bəndiylə tamamlayıram:

Son nəfəs dünyada hər şeydən şirin,
Şair də qocalır, ölür, bilirəm.
Sözündən qan iyi gələn şairin,
Ağzından süd iyi gəlir, bilirəm...